

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Е Л А Б О Р А Т

ЗА ПОВТОРНА АКРЕДИТАЦИЈА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА

АРХЕОЛОГИЈА / ARCHEOLOGY

Втор циклус на студии

Едногодишни студии

ИНСТИТУЦИЈА ПРЕДЛАГАЧ НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

Филозофски Факултет - Скопје

Скопје, 2023 ГОДИНА

3. ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

1	Назив на студиската програма	На македонски јазик	<i>Археологија</i>
		На англиски јазик	<i>Archaeology</i>
		На јазикот на која се изведува наставата	<i>Археологија</i>
2	Студиски полиња или уметнички дисциплини од прво, второ и трето ниво според Меѓународната стандардна класификација на образованието на УНЕСКО (МСКОБ, ISCED). За интердисциплинарни студиски програми се наведуваат соодветните студиски полиња или уметнички дисциплини од прво, второ и трето ниво	Пошироко подрачје	<i>02 Уметност и хуманистички науки кои не се дополнително дефинирани</i>
		Потесно подрачје	<i>022 Хуманистички науки (без јазици)</i>
		Детално подрачје	<i>0222 Историја и археологија</i>
3	Фраскатиева класификација (за определување на назив)	Научно подрачје	<i>6 Хуманистички науки</i>
		Научно поле	<i>6.01 Историја и археологија 6.01.02 Археологија</i>
		Научна, стручна или уметничка област	<i>6.01.02.01 праисториска археологија 6.01.02.04 класична археологија 6.01.02.06 средновековна археологија 6.01.02.07 епиграфија 6.01.02.08 нумизматика</i>
4	Национална класификација на занимања	Главни групи	<i>2. Стручњаци и научници</i>
		Подгрупи	<i>23. Стручњаци за образование</i>
		Споредни групи	<i>2310. Стручњаци за универзитетско и високо образование во општествените науки</i>
		Единечни групи	<i>2310.07 Предавач по археологија 2310.08 Универзитетски асистент по археологија 2310.09 Универзитетски професор по археологија</i>
5	Вид на студии (академски или стручни)	<i>VII A - II циклус на студии магистерски академски студии</i>	
6	Циклус на образование (прв или втор циклус на студии, или интегриран прв со втор циклус студии)	<i>Втор циклус на студии</i>	
7	Оптовареност на студиската програма изразена во ЕКТС кредити и доколку е предвидено подготвителни курсеви	<i>60 ЕКТС</i>	
8	Вредност во ЕКТС кредити на завршната работа академските постдипломски студии	<i>15 ЕКТС</i>	

9	Времетраење на студиите (во години и семестри на траење на студиската програма)	1 година / 2 семестри	
10	Податоци дали студиската програма се поднесува за акредитација или за продолжување на претходната акредитација	Ре-акредитација	
11	Начин на финансирање на предложената студиска програма, а за приватните и приватно-јавните непрофитни високообразовни и научни установи доказ за обезбедена квалитетна финансиска гаранција за студиската програма	Самофинансирање/Школарина во износ од 1915 евра во денарска против вредност	
12	Степен или ниво на квалификација потребно за запишување на студиите според Националната рамка на квалификации	На оваа студиска програма можат да се запишат: кандидати со завршени четиригодишни студии на прв циклус на студии (240 ЕКТС) или кандидати со завршено високо образование VI/I степен (пред воведување на ЕКТС) од општествени и хуманистички науки и други сродни научни дисциплини.	
13	Услови за запишување на студиската програма посебно за редовни, вонредни и странски студенти, кои вклучуваат предмети релевантни за студиската програма од државната матура или приемен испит со јасна, недвосмислена и точна содржина на испитот, неговото траење, изведување и оценување	За исполнетоста на сродноста на претходно завршеното образование, одлучува Наставно-научниот колегиум на студиската програма.	
14	Степен или ниво на квалификација што се стекнува со завршување на студиите според Национална Рамка на Квалификација	Академски студии - Магистратура; VII/I степен	
15	Академски или стручен назив кој се стекнува по завршувањето на студиската програма	На македонски јазик	Магистер по археологија
		На англиски јазик	Master in Archaeology
		На јазикот на која се изведува наставата	Магистер по археологија
16	Место на реализирање на наставата	Филозофски факултет	
17	Број на студенти што се планира да се запишат на студиската програма	40	
18	Јазик на којшто ќе се изведува наставата	македонски	
19	Можност за изведување на наставата на странски јазик (прозорци на мобилност-наставни предмети што можат да се реализираат на англиски јазик)	/	
20.1	Начин на студирање (редовни, вонредно студирање)	редовни	
20.2	Правила, можности и услови за вонредно студирање на студиската програма	/	
21	Информација за продолжување на образованието вклучувајќи студиски и научни полиња за студиски програми од втор и трет циклус на академски или стручни студии за кои со завршување на соодветната студиската програма од прв циклус се обезбедува соодветна проодност	По завршување на студиите има вертикална проодност кон трет циклус на докторски студии од полето археологија	
22	Учебна година во која ќе започне реализацијата на студиската програма	2024/2025	

23	Роковите за завршување на предвидените активности од студиската програма		Студентите на втор циклус имаат право да ги положат испитите предвидени на студиската програма, најдолго во времето што е двапати подолго од пропишаното траење на студиите, односно најмногу 2 (две) години (четири семестри) од почетокот на учебната година кога е извршен уписот на Факултетот. Рокот за завршување на студиите ја вклучува и третат испитна (последна) сесија предвидена за предметите запишани во летниот семестар. По истекот на рокот, студентот ако ги нема положено испитите може да ги продолжи студиите со поднесување на барање за продолжување на студии. Доколку во меѓувреме настане измена на студиската програма, студентот ги продолжува студиите по студиската програма која се применува. (Одлука за правила на студирање за прв циклус студии и втор циклус студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Скопје ((Унив. Гласник бр.585/2022))
24	Број и датум на Решение (доколку се поднесува за реакредитација)	на последна акредитација од Одборот за Акредитација за почеток со работа на студиската програма од МОН/АКВО	1409-214/3 од 12.03.2019 УП1 Бр. 14-581 од 8.4.2019

3. Цел и оправданост за воведување на студиската програма:

Елаборатот за акредитација на студиската програма Археологија е изработен врз основа на меѓународно етаблирани студии од II циклус по Археологија и претставува континуитет на претходната програма, но разработена и подобрена согласно меѓународните студиски програми од оваа област.

Елаборатот од претходната акредитација, беше акредитиран од Одборот за акредитација и евалуација на високото образование со решение бр. 12-16/4 од 1.04.2013 година. Филозофскиот факултет на 5.04.2013 со број 07-851 година го доби Решение за почеток со работа на студиската програма Археологија бр. 13-2184/4 од 7.03. 2014 година. Со акредитациите од 2014 година студиската програма од II циклус на студии беше именувана како Археологија. Со цел да бидеме усогласени со европските програми направена е длабинска анализа и врз основа на поставеноста на голем број студиски програми кои се реализираат на бројни европски универзитети додадовме четири нови предметни модули: Праисториска, Античка, Средновековна и Семиотичка Археологија, за кои сметаме дека се од големо значење и нудаат содржини за разбирање на современите текови.

Целта на студиската програма по Археологија е студентот да се оспособи за самостојно управување и истражување на археолошките терени и менаџирање на културното наследство. Во Република Македонија не постојат студиски програми од ваков вид, кои се одвиваат континуирано од прв до трет циклус, а во себе ги опфаќаат областите на археологија.

4. Усогласеност на студиската програма со потребите на општеството за даденото кадровско профилирање

При изработување на програмата најнапред беа анализирани програмите на првите 100/200 рангирани универзитети на листата на Џиао Тонг Универзитетот од Народна Република Кина. Се увиде дека сите високо рангирани универзитети нудат

посдипломски студии од оваа област. Некои од програмите нудат и до пет изборни насоки по области, додека во други насоките се дефинирани според региони:

1. Универзитетот во Оксфорд, Велика Британија
<http://www.arch.ox.ac.uk/researchdegrees.html>

2. Универзитетот во Љубљана, Словенија
https://www.unilj.si/studij/studijski_programi/magistrski_programi_2%20stopnja/

3. Универзитетот во Белград, Србија
http://www.f.bg.ac.rs/arheologija/program_studija.php?god=4&nivo=2

4. Универзитетот во Загреб, Хрватска
<https://pds.ffzg.unizg.hr/arheologija/wpcontent/uploads/sites/8/2017/11/Program-PDS-arheologije-revidirani-program-od-2014-nadalje-1.pdf>

Имплементацијата на оваа програма при Филозофскиот факултет ќе овозможи и зголемена мобилност на студентите на европски универзитети кои нудат компатибилни програми и кои се влезени во разни мрежи за размена на студенти и наставен кадар, на тој начин обезбедувајќи му на Филозофскиот факултет и на УКИМ да биде во чекор со понудата и светските трендови во високото образование. Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, врз основа на Законот за високото образование на Република Македонија (член 96, Сл. Весник на РМ, број 35/08, 103/08 и 26/09), Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (член 253, Сл. Весник на РМ, бр. 156/08), како и препораките на Болоњската декларација, во 2018 година донесе Одлука (бр. 02-519/8 од 06.03.2018 година) за повторна акредитација на студиската програма Археологија на Филозофскиот факултет, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Елаборатот за втора изменета акредитација на втор циклус студии, беше прифатен од Стручниот совет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Ректорската управа, и Универзитетски сенат (наш бр. 08-1240/2 од 27.04. 2018 година). Елаборатот (предлог-проектот) на Студиска програма на втор циклус студии од подрачјето на општествените и хуманистичките науки, која вклучува области од полето на Археологија од Фраскатијева класификација се доставува со цел повторна акредитација, во согласност со Законот за високо образование

5. Општи дескриптори на квалификации за втор циклус на едногодишни студии со 60 ЕКТС, студиска програма Археологија, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со Уредбата за националната рамка на високо образовните квалификации

Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации		Високо образование	Ниво во Европската рамка на високообразовни квалификации
VII A	2		II циклус на студии магистерски академски студии

Квалификации што означуваат успешно завршување на вториот циклус на студии (60 ЕКТС) му се доделуваат на лице што ги исполнува условите според следните дескриптори на квалификациите:

5.1. Општи дескриптори на квалификации за втор циклус на едногодишни студии со 60 ЕКТС, студиска програма археологија, Филозофски Факултет/Институт за историја на уметноста и археологија при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	Покажува знаење и разбирање за археологијата, кое се надградува врз првиот циклус, применувајќи методологии соодветни за разрешување на сложени проблеми како систематски така и на креативен начин, што обезбедува основа или можност за оригиналност во развивањето и/или примената на автономни идеи во контекст на истражувањата. Способност за употреба на проширено и продлабочено знаење. Покажува високо ниво на професионална компетентност во областа на археологијата, како и потесното, просторнохронолошко подрачје за кое студентот сеопределил. Поседува знаења од една или повеќе предметни области кои во археологијата се базирани на најреномирани меѓународни истражувања во тоа научно поле.
Примена на знаењето и разбирањето	Способност за критичко, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во нови или непознати средини во мултидисциплинарен контекст, поврзани со археологијата.
Способност за проценка	Способност за синтетизирање и интегрирање на знаењата. Способност за справување со сложени прашања, систематски и креативно за солидно проценување дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените и етичките одговорности при примена на стекнатото знаење и проценка. Способност за оценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од археологијата, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа.
Комуникациски вештини	Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено. Преземање значителна одговорност за заедничките резултати. Водење и иницирање на активности.

Вештини за учење	Способност за препознавање на личната потреба за понатамошно знаење и способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки. Способност за преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување.
------------------	---

5.2. Специфични дескриптори на квалификации за втор циклус на едногодишни студии со 60 ЕКТС, студиска програма археологија, на Факултетот Филозофски Факултет/ Институт за историја на уметноста и археологија, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> - Добивање на продлабочени вештини за работа со уметничкото и културното наследство (откривање, обработка, чување, објавување); - Остручување на повисоко ниво за вреднување на уметничкото наследство на локално и светско ниво; - Остручување за афирмација и презентација на уметничкото наследство на Македонија; - Остручување за работа со материјалот од една специфична географска целина и хронолошка епоха, според преференците на кандидатот; - Методолошка обука за изработка и публикација на трудови поврзани со македонската, балканската, европската и светската археологија.
Примена на знаењето и разбирањето	<p>Продлабочени методолошки знаење за научно-истражувачка работа од областа на археологијата;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продлабочени знаења за сите хронолошки епохи и територијални одредници опфатени во археологијата; <p>Насока - Семиотичка археологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продлабочени знаења за семиотиката на археолошките наоди, когнитивната археологија, интермедијалната семиотика, предисториската етнографија, како и за античката фунерарна археологија, религијата и уметноста во антиката, средновековната фунерарна археологија и средновековните пагански религии, доколку кандидатот претходно се одлучил за модулот Семиотичка археологија; <p>Насока- Предисториска археологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продлабочени знаења за праисториската керамографија, предисториската етнографија, праисториската фунерарна археологија, пајонско-македонската култура на железното време, раноантичката фунерарна археологија, како и религијата и уметноста во антиката, доколку кандидатот претходно го избрал модулот Предисториска археологија; <p>Насока- Античка археологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продлабочени знаења за полеогенезата на Македонија во антиката, античката фунерарна археологија, нумизматиката, керамиката, религијата и домувањето во античкиот период, доколку кандидатот се насочил преку модулот Античка археологија; <p>Насока- Средновекова археологија - Опширни познавања за византиска археологија, ранохристијанска археологија во Македонија, ранохристијанска археологија во Македонија, археологија на османлиски период, циркулација на монетите низ Средниот век, како и средновековна архитектура во Македонија доколку кандидатот се одлучил за модулот Средновекова археологија</p>

Способност за проценка	Да се процени значењето на археолошките контексти, манифестации и процеси, како и важноста на нивното транскрибирање во релевантни публикации.
Комуникациски вештини	Кај студентите да се развијат вештини за комуникација со потесен и поширок аудиториум.
Вештини за учење	Сите сознанија да се добиваат преку најсовремени методички принципи за пренесување на знаењата од оваа област.

6. Утврден сооднос помеѓу задолжителните и изборните предмети, со листа на задолжителни предмети, листа на изборни факултетски и универзитетски предмети и дефиниран начин на избор на предметите.

СТРУКТУРА НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

Табела 6.1.Распоред на предметите по семестри и студиски години за академски студии (АС)

Реден број	Код на предметот	Назив на наставниот предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС
				П	В	
ПРВ СЕМЕСТАР - ПРАИСТОРИСКА АРХЕОЛОГИЈА						
1.	A1/101-3/24	Праисториска керамографија	I	22		10
2.	A1/102-3/24	Праисториска етнографија	I	22		10
3.	A1/103-3/24	Праисториска фунерарна археологија	I	22		10
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредитиво студиската година				66		30

Реден број	Код на предметот	Назив на наставниот предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС
				П	В	
ВТОР СЕМЕСТАР – ПРАИСТОРИСКА АРХЕОЛОГИЈА						
1.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
2.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
3.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
4.		Магистерски труд				15
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредити во студиската година				33		

ПРВ СЕМЕСТАР - АНТИЧКА АРХЕОЛОГИЈА						
1.	A1/104-3/24	Античка полеогенеза во Македонија	I	22		10
2.	A1/105-3/24	Античка фунерарна археологија	I	22		10
3.	A1/106-3/24	Античка нумизматика во Македонија	I	22		10
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредитиво студиската година				66		30

Реден број	Код на предметот	Назив на наставниот предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС
				П	В	
ВТОР СЕМЕСТАР – АНТИЧКА АРХЕОЛОГИЈА						
1.		Изборен предмет од Табела 6.2	II		11	5
2.		Изборен предмет од Табела 6.2	II		11	5
3.		Изборен предмет од Табела 6.2	II		11	5
4.		Магистерски труд				15
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредити во студиската година					33	

ПРВ СЕМЕСТАР - СРЕДНОВЕКОВНА АРХЕОЛОГИЈА						
1.	A1/107-3/24	Средновековна фунерарна археологија	I	22		10
2.	A1/108-3/24	Ранохристијанска археологија во Македонија	I	22		10
3.	A1/109-3/24	Византиска археологија	I	22		10
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредитиво студиската година				66		30

Реден број	Код на предметот	Назив на наставниот предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС
				П	В	
ВТОР СЕМЕСТАР – СРЕДНОВЕКОВНА АРХЕОЛОГИЈА						
1.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
2.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
3.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
4.		Магистерски труд				15
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредити во студиската година						

ПРВ СЕМЕСТАР - СЕМИОТИЧКА АРХЕОЛОГИЈА						
1.	A1/110-3/24	Теорија на археологијата	I	22		10
2.	A1/111-3/24	Когнитивна археологија	I	22		10
3.	A1/112-3/24	Семиотика на археолошките наоди	I	22		10
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредитиво студиската година				66		30

Реден број	Код на предметот	Назив на наставниот предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС
				П	В	
ВТОР СЕМЕСТАР – СЕМИОТИЧКА АРХЕОЛОГИЈА						
1.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
2.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
3.		Изборен предмет од Табела 6.2	II	11		5
4.		Магистерски труд				15
Вкупно часови (предавања/вежби) и број на ЕКТС-кредити во студиската година						

Табела 6.2. Изборни наставни предмети на студиската програма

Вид на изборен наставен предмет	Број
Наставни предмети од Листата на изборни предмети предложена од единицата	14
Наставни предмети од Универзитетската листа на изборни предмети	0

Реден број	Код	Назив на предметот	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС	Единица
				П	В		
1.	A1/101-И/24	Почетоци на нумизматика и Племенско монетоковање на Балканот	П	11		5	Филозофски факултет
2.	A1/102-И/24	Религијата и уметноста во антиката	П	11		5	Филозофски факултет
3.	A1/103-И/24	Античка керамика во Македонија	П	11		5	Филозофски факултет
4.	A1/104-И/24	Античка тореутика	П	11		5	Филозофски факултет
5.	A1/105-И/24	Циркулација на монетите низ Средниот век	П	11		5	Филозофски факултет
6.	A1/106-И/24	Средновековна сакрална архитектура во Македонија	П	11		5	Филозофски факултет
7.	A1/107-И/24	Библиска иконографија	П	11		5	Филозофски факултет
8.	A1/108-И/24	Ранохристијанство	П	11		5	Филозофски факултет
9.	A1/109-И/24	Примарна уметност	П	11		5	Филозофски факултет
10.	A1/110-И/24	Средновековни пагански религии	П	11		5	Филозофски факултет
11.	A1/111-И/24	Теорија на археологијата	П	11		5	Филозофски факултет
12.	A1/112-И/24	Архитектонска камена пластика во Македонија во антиката	П	11		5	Филозофски факултет
13.	A1/113-И/24	Пајонско-македонска култура во железното време	П	11		5	Филозофски факултет
14.	A1/114-И/24	Праисториска фунерарна археологија	П	11		5	Филозофски факултет
Вкупно:							

Табела 7.3. Прозорци на мобилност – наставни предмети кои можат да се реализираат и на англиски јазик согласно член 139 став 10 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/18)

	Назив на предмет	Наставник	Година/Семестар	ЕКТС
1.			1 / 2	8
2.			1 / 2	7

Табела 6.3. Преглед на застапеност на задолжителните и на изборните предмети на студиската програма

Година	Број на задолжителни предмети	Број на изборни предмети	Вкупно предмети
Прва година	4	3	7
Втора година	/	/	/
Вкупно	4	3	7
% застапеност	57.14%	42.86%	100%

Табела 6.4. Преглед на процентуалната застапеност на задолжителните и изборните предмети

Траење на студиите (години)/вкупен број на ЕКТС-кредити на студиската програма	Вкупна оптовареност изразена преку ЕКТС-кредити		Оптоварност за задолжителните предмети изразена преку ЕКТС-кредити		Оптоварност за изборните предмети изразена преку ЕКТС-кредити	
	А Вкупен број на ЕКТС-кредити од наставните предмети	А1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од наставните предмети на студиската програма	Б Вкупен број на ЕКТС-кредити од задолжителните наставни предмети	Б1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од задолжителните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС-кредити на студиската програма	В Вкупен број на ЕКТС-кредити од изборните наставни предмети	В1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од изборните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС-кредити на студиската програма
1 година 60 ЕКТС	60	100%	45	(Б/А)*100= 75%	15	(В/А)*100=25%

7.1. Правила и начин на избор на изборни предмети со можност за избор на предмети од други акредитирани студиски програми

Начин на избор на изборни предмети од студиска програма
Се бира еден предмет од понудените предмети од листата преставена во Табела 7.2
Начин на избор на изборни предмети од универзитетска листа
Во студиската програма нема изборни предмети од други факултети (универзитетска листа)

7.2. Рокови за завршување на предвидените активности од студиската програма

Студентите на втор циклус имаат право да ги положат испитите предвидени на студиската програма, најдолго во времето што е двапати подолго од пропишаното траење на студиите, односно најмногу 2 (две) години (четири семестри) од почетокот на учебната година кога е извршен уписот на Факултетот. Рокот за завршување на студиите ја вклучува и третат испитна (последна) сесија предвидена за предметите запишани во летниот семестар. По истекот на рокот, студентот ако ги нема положено испитите може да ги продолжи студиите со поднесување на барање за продолжување на студии. Доколку во меѓувреме настане измена на студиската програма, студентот ги продолжува студиите по студиската програма која се применува. (Одлука за правила на студирање за прв циклус студии и втор циклус студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Скопје ((Унив. Гласник бр.585/2022))

8. Список на наставен кадар со податоци наведени во Прилог бр.4

Табела 7.1. Список на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања во редовен работен однос со полно работно време на единицата каде што се реализира студиската програма

	Име и презиме на наставникот	да се наведе		Назив на предметот (од Табела 7.1 и 7.2)	Вкупен број на предмети	
		звањето во кое е избран и во која научна област	Областа во која што е докториран		зимски	летен
1	Драги Митревски	Редовен проф. Праисториска археологија	Праисториска археологија	1.Праисториска керамографија 2.Праисториска етнографија 3.Пајонско-македонска култура во железното време 4.Праисториска фунерарна археологија	3	1
2	Никос Чаусидис	Редовен проф.	Средновековна археологија	1.Когнитивна археологија 2. Семиотика на археолошките наоди	2	2

		- ликовна семиотика - семиотичка археологија - музеологија и конзервација		3. Примарна уметност 4. Средновековни пагански религии		
3	Марјан Јованов	Редовен проф. Класична археологија, Грчка и Римска култура, Римска провинциска култура	Класична археологија, Грчка и Римска култура, Римска провинциска култура	1. Античка фунерарна археологија 2. Античка тореутика 3. Религија и уметност во антиката 4. Античка полеогенеза во Македонија	2	2
4	Елизабета Димитрова	Редовен проф. Средновековна национална уметност;	Средновековна национална уметност	1. Византиска археологија 2. Средновековна сакрална архитектура во Македонија 3. Библиска иконографија	1	2
5	Антонио Јакимовски	Редовен проф. Класична археологија, Грчка и Римска култура, Римска провинциска култура	Класична археологија, Грчка и Римска култура, Римска провинциска култура	1. Почетоци на нумизматика и Племенско монетоковање на Балканот 2. Античка нумизматика во Македонија 3. Античка керамика во Македонија 4. Архитектонска камена пластика во Македонија во антиката	1	3
6	Ирена Теодора Весевска	Вонреден проф. Средновековна археологија	Средновековна археологија	1. Средновековна фунерарна археологија 2. Ранохристијанска археологија во Македонија 3. Циркулација на монетите низ Средниот век 4. Теорија на археологијата	2	2
Вкупно					9	2

Прилог бр. 3
Содржина на предметните програми

НАСОКА - ПРАИСТОРИСКА АРХЕОЛОГИЈА

Предметна програма од втор циклус на студии						
1.	Наслов на наставниот предмет	Праисториска керамографија				
2.	Код	A1/101-3/24				
3.	Студиска програма	Археологија				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија				
5.	Степен (прв, втор, трет)	втор				
6.	Академска година/семестар	прв семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	10	
8.	Наставник	проф. д-р Драги Митревски				
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со археолошкото значење на керамиката и нејзиниот типолошки, културен, стилско-ликовен и хронолошки развој низ сите праисториски периоди					
11.	Содржина на предметната програма: Керамиката како културен и хронолошки репер низ праисторијата. Карактеристики на керамичката продукција кај најзначајните праисториски култури на Балканот. Развој на основните типови на садова керамика и техники на декорација низ праисториските периоди во Македонија. Најзначајни центри на продукција и дистрибуција на керамика низ праисторијата на Балканот.					
12.	Методи на учење: Предавања, семинари, практични вежби					
13.	Вкупен расположлив фонд на време	300				
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 22 часови, проектни исамостојни задачи 136 часови и индивидуална работа 142 часови				
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови		
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	68 часови		
		16.2	Самостојни задачи	68 часови		
		16.3	Домашно учење	142 часови		
17.	Начин на оценување					
	17	Тестови			70 бодови	
	17	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови	
	17	Активност и учество			15 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
	Литература					

22.	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група Автори	<i>Праисторија Југословенских земаљакн. 1-5</i>	БАНУ- Сарајево	1987
		2.	Монтџој П.А.	<i>Микенска декорирана</i>	Гетеборг	1986
				<i>керамика</i>		
		3.	Митревски Д.	<i>Праисторија на Македонија</i>	УКН- Скопје	2012
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група Автори	<i>Неолитски заедници во Македонија</i>	Данте- Скопје	2009
		2.	Хоштеттер А.	<i>Кастанас-рачно работена керамика</i>	ПАС-6, Берлин	1984
		3.	Митревски Д.	<i>Протоисториски заедници во Македонија</i>	РЗЗСК- Скопје	1997

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет		Праисториска етнографија		
2.	Код		A1/102-3/24		
3.	Студиска програма		Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Институт за Историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)		втор		
6.	Академска година/семестар		втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити
8.	Наставник		проф. д-р Драги Митревски		
9.	Предуслови за запишување на предметот		нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат научни и продлабочени сознанија за распространетоста и праисториските заедници на Балканот и нивните етнокултурни белези, што произлегуваат од досегашните археолошки, антрополошки, историски и лингвистички проучувања.				
11.	Содржина на предметната програма: Појава и развој на основните културни групи низ праисторијата на Балканот и нивни но- сители. Генеа и развој на првите етнички заедници на Балканот. Територија и културно историски белези на Илирските, Тракијските и Пајонско-македонските племиња. Засебни етно-културни карактеристики на првите народи на Централен Балкан (Трибали, Дарданци, Пајонци, Скордиски.)				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, семинари				
13.	Вкупен расположлив фонд на време		300		
14.	Распределба на расположивото време		Предавања 22 часови, проектни исамостојни задачи 136 часови и индивидуална работа 142 часови		
15.	Форми на наставните активности		15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови
16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	68 часови
			16.2	Самостојни задачи	68 часови
			16.3	Домашно учење	142 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови
	17.3	Активност и учество			15 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоevaluација		
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Папазоглу Ф.	<i>Средњобалканска племена у предримско доба</i>	ЦБИ-Сарајево	1969
		2.	Група Автори	<i>Праисторија Југословенских Земља -железно доба</i>	БАНУ-Сарајево	1987
		3.	Митревски Д.	<i>Протоисториски заедници во македонија</i>	РЗЗСК-Скопје	1997
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Фол, А.-Спиридонов Т.	<i>Историческа географија на тракиските племена</i>	БАН-Софија	1983
		2.	Вилкес Ц.	<i>Народи на Европа-Илири</i>	Блеквил, Кембриџ	1995
		3.	Група автори	<i>Културна историја на Македонија</i>	УКН-Скопје	2012

Предметна програма од втор циклус на студии						
1.	Наслов на наставниот предмет	Праисториска фунерна археологија				
2.	Код	A1/103-3/24				
3.	Студиска програма	Археологија				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за Историја на уметноста и Археологија				
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор				
6.	Академска година/семестар	втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	10	
8.	Наставник	проф. д-р Драги Митревски				
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат научни сознанија за значењето и археолошките културно-антрополошки карактеристики на погребувањето во текот на сите праисториски периоди.					
11.	Содржина на предметната програма: Погребувањето како посебен културен феномен во праисторијата. Археолошкото значење на погребните ритуали форми и обичаи во рамките на поедини праисториски култури на Балканот, со посебен акцент на Македонија . Етно-културните и антополошки белези на погребувањата во текот на неолитот, енеолитот, бронзеното доба и железното време.					
12.	Методи на учење: Предавања, семинари, теренски вежби					
13.	Вкупен расположлив фонд на време	300				
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 22 часови, проектни исамостојни задачи 136 часови и индивидуална работа 142 часови				
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови		
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	68 часови		
		16.2	Самостојни задачи	68 часови		
		16.3	Домашно учење	142 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1	Тестови			70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови	
	17.3	Активност и учество			15 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Редовна посета на настава и извршување на тековните обврски				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Митревски Д.	<i>Протоисториски заедници во Македонија</i>	РЗСК-Скопје	1997
		2.	Kurtz D.C.- Boardman J.	<i>Greek Burial Customs,</i>	London	1971
		3.	Бачваров К.	<i>Неолитни погребни обреди</i>	Софија	2003
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	<i>Праисторија Југословенских земаља, кн. 1-5</i>	АНУБХ-Сарајево	1987
		2.	Митревски Д.	<i>Културна историја на Македонија- Праисторија на Македонија</i>	УКН-Скопје	2012
		3.	Група Автори	<i>Неолитски заедници во македонија</i>	Данте - Скопје	2009

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет	Почетоци на нумизматика и Племенско монетоковање на Балканот			
2.	Код	A1/101-И/24			
3.	Студиска програма	Археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на ументоста и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор			
6.	Академска година/семестар	втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	5
8.	Наставник	проф.д-р Антонио Јакимовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги запознаат основните елементи на нумизматиката од нејзината појавата во 7 век пред н.е. во М. Азија, нејзиниот развој и појавата на Балканскиот полуостров, со посебен осврт на територијата на античка Македонија, пајонското племенско монетоковање од 6 век пред н.е. и монетоковањето на Македонските кралеви од почетокот на 5 век пред н.е.; Да ги совлаадаат методите и техниките на идентификација и научна обработка на нумизматичкиот материјал.				
11.	Содржина на предметната програма: Запознавање со нумизматичките развојни етапи, системи, типови, вредности; Појавата на монетите, првите монетите на поважните хеленски градови-држави на Малоазискиот брег и на Балканскиот полуостров; на поважните градови од Мала Азија и Магна Граекиа; Монетите на територијата на р. Македонија: Пајонска нумизматика; племенско монетоковање, градови, монетоковање на пајонските владетели и нумизматика на македонските кралеви.				
12.	Методи на учење: Предавања, семинари, теренски вежби.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	150			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 94 часови и индивидуална работа 45 часови			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	11 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	45 часови	
		16.2	Самостојни задачи	49 часови	
		16.3	Домашно учење	45 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови
	17.3	Активност и учество			15 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	редовна посета на наставата и извршувањена тековните обврски			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			

		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Н. Шелдаров и	<i>Кралевите во античка Македонија и нивните монети во Р. Македонија</i>	Скопје	1994
		2.	В. Лилчиќ	<i>Пајонија</i>	Скопје	1999
		3.	Н. Gaebler	<i>Die antiken Münzen von Makedonia und Paionia, Die antiken Münzen Nord-Griechenlands Vol. III. Macedonia and Paionia.</i>	Berlin	1935
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	D. R. Sear,	<i>Greek Coins and their Values, Vol. I Europe</i>	London	1978
		2.	D. R. Sear,	<i>Greek Coins and their Values, Vol. II Asia and North Africa</i>	London	1978
		3.	В. Битракова Грозданова	<i>Споменици од хеленистичкиот период во СР Македонија</i>	Скопје	1987
		4.	Е. Павловска, М. Хаци-Манева, К. Христовска,	<i>Парите и паричните системи во Македонија, постојана музејска поставка во НБРМ</i>	НБРМ	2012
		5.	Различни извори	Македонски нумизматички гласник бр. 1 до бр. 5	Скопје	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				

Предметна програма од втор циклус на студии						
1.	Наслов на наставниот предмет		Религија и уметност во антиката			
2.	Код		A1/102-И/24			
3.	Студиска програма		Археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Институт за историја на уметноста и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет)		Втор			
6.	Академска година/семестар		втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	
8.	Наставник		Проф. д-р Марјан Јованов			
9.	Предуслови за запишување на предметот		нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со религиските манифестации кај балканските народи во античкиот период, потеклото, литературните извори, материјалните докази. Проучување на иконографијата пре-ку ликовните дела и нивно уметничко и културно вреднување.					
11.	Содржина на предметната програма: Извори за верувањата кај Македонците, Пајонците, Илирите, Тракијците и споредување со верувањата кај Хелените; препознавање, идентификација на ликовните претстави; споредување и одредување на взаемните влијанија; светилишта, свети места, храмови; традиција и култови кои произлегуваат од верувањата во протоисторијата.					
12.	Методи на учење: Интерактивна теренска и кабинетска настава, консултации, вежби.					
13.	Вкупен расположлив фонд на време		150			
14.	Распределба на расположивото време		Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 77 часови			
15.	Форми на наставните активности		15.1	Предавања – теоретска настава	13 часови	
16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	30 часови	
			16.2	Самостојни задачи	30 часови	
			16.3	Домашно учење	77 часови	
17.	Начин на оценување					
	17.1	Тестови			70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови	
	17.3	Активност и учество			15 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	В.Битракова Грозданова	<i>Религија и уметност во антиката во Македонија</i>	Скопје	1999
		2.	S.Düll	<i>Die Götterkulte Nordmakedoniens in Römischer Zeit</i>	München	1977
		3.	И.Маразов	<i>Митологија на Траките</i>	Софија	1994
22.2	Дополнителна литература					

		Р. бр.	Автор	Насло в	Издавач	Годин а
		1.	D.R. Miočević	<i>Iliri i antički svijet</i>	Split	1989
		2.	Група автори	<i>Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae</i>	/	1981
		3.	Релевантни текстови од стручни списанија			

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет		Античка полеогенеза во Македонија		
2.	Код		A1/104-3/24		
3.	Студиска програма		Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)		Втор		
6.	Академска година/семестар		втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити
8.	Наставник		Проф. д-р Марјан Јованов		
9.	Предуслови за запишување на предметот		нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Проучување на развојот на градовите и тврдините во Македонија од раната антика				
11.	Содржина на предметната програма: Раноантичка цивилизација во Македонија од архајскиот период (7-6 век пред н.е.), класичниот период (5-4 век пред н.е.) и хеленистичкиот период (3-1 век пред н.е.)				
12.	Методи на учење: Предавања, консултации, вежби				
13.	Вкупен расположлив фонд на време		300		
14.	Распределба на расположивото време		Предавања 22 часови, проектни и самостојни задачи 136 часови и индивидуална работа 142 часови		
15.	Форми на наставните активности		15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови
16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	68 часови
			16.2	Самостојни задачи	68 часови
			16.3	Домашно учење	142 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови
	17.3	Активност и учество			15 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		1.	И. Микулчиќ	<i>Антички градови во Македонија</i>	МАНУ
	2.	В. Лилчиќ	<i>Линкестида и Деврион</i>	Мак. циви-	2009

	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	I. Mikulčić	<i>Nordmakedonien</i>	BADW- Munchen	2002

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет		Античка фунерарна археологија		
2.	Код		A1/105-3/24		
3.	Студиска програма		Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)				
6.	Академска година/семестар		втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити
8.	Наставник		проф. д-р Марјан Јованов		
9.	Предуслови за запишување на предметот		Нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување со продлабочени знаења за погребните форми и ритуали во античко време. Стекнување со знаења за фунерарните прилози, нивната намена и симболичко значење.				
11.	Содржина на предметната програма: Антички некрополи и поединечни гробници на Балканот и компарација со соодвети низ Медитеранот. Погребни ритуси, сличности и разлики во зависност од периодот, социјалната положба и културната припадност. Поврзување на некрополите со населбите. Гробни прилози, нивната намена и симболика.				
12.	Методи на учење: Интерактивна кабинетска и теренска настава, консултации и вежби.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време		300		
14.	Распределба на расположивото време		Предавања 22 часови, проектни и самостојни задачи 136 часови и индивидуална работа 142 часови		
15.	Форми на наставните активности		15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови
16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	68 часови
			16.2	Самостојни задачи	68 часови
			16.3	Домашно учење	142 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови
	17.3	Активност и учество			15 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	D.C.Kurtz- J.Boardman	<i>Greek Burial Customs</i>	London	1971
		2.	М.Јованов	<i>Погребување во антиката помеѓу Вардар и Струма</i>	Скопје	2009
		3.	А. Јовановиќ	<i>Римске некрополе на</i>	Београд	1984

	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	I.Morris	<i>Death-Ritual and Social Struktire in Classical Antiquity</i>	Cambridge	1992
		2.	J.Fedak	<i>Monumental tombs of the Hellenisticage</i>	London	1990
		3.	M.Andronikos	<i>Les tombes Macedoniennes</i>	Paris	1993
		4..	Релевантни научни трудови од стручни списанија			

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка нумизматика во Македонија			
2.	Код	A1/106-3/24			
3.	Студиска програма	Археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на ументоста и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор			
6.	Академска година/семестар	втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	10
8.	Наставник	проф.д-р Антонио Јакимовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги запознаат основните елементи на нумизматиката во раната антика, во М.Азија и на Балканскиот полуостров, преку останатите периоди од антиката, со посебен осврт на Македонија; Да ги совладаат методите и техниките на идентификација и научна обработка на нумизматичкиот материјал.				
11.	Содржина на предметната програма: Запознавање со нумизматичките развојни етапи, системи, типови, вредности; Монетите на поважните хеленски градови-држави на Балканскиот полуостров; на поважните градови од Мала Азија и Магна Граекиа; Монетите на територијата на р. Македонија: Пајонска нумиз- матика; племенско монетоковање, градови, монетоковање на пајонските владетели; нумиз- матика на македонските кралеви; монетоковање на автономните градови. Запознавање со Римската нумизматика и доцноантичкиот/рановизантиски монетарен систем; со реформите во монетарниот систем, како и со монетите кои се пронаоѓаат на територијата на Р.Македонија; нивно препознавање и хронолошко определување.				
12.	Методи на учење: Предавања, семинари, теренски вежби.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	300			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 22 часови, проектни и самостојни задачи 136 часови и индивидуална работа 142 часови			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови	
1 6.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	68 часови	
		16.2	Самостојни задачи	68 часови	
		16.3	Домашно учење	142 часови	
1 7.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови
	17.3	Активност и учество			15 бодови
1 8.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			

22. Литература						
22.1	Задолжителна литература					
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Н. Шелдаров и В. Лилчиќ	<i>Кралевите во античка Македонија и нивните монети во Р.</i>	Скопје	1994	
			<i>Македонија</i>			
	2.	Е. Петрова	<i>Пајонија</i>	Скопје	1999	
	3.	H.Gaebler	<i>Die antiken Münzen von Makedonia und Paionia, Die antiken Münzen Nord-Griechenlands Vol. III. Macedonia and Paionia.</i>	Berlin	1935	
	4.	Е.Павловска, М. Хаџи-Манева, К.Христовска,	<i>Парите и паричните системи во Македонија, постојана музејска поставка во НБРМ</i>	НБРМ	2012	
22.2	Дополнителна литература					
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.		<i>The Roman Imperial Coinage (RIC), Volumes 1-10.</i>			
	2.	W. Hahn	<i>Moneta Imperii Byzantini, 1. Teil von</i>	Wien	1973	
	3.	W. Hahn	<i>Moneta Imperii Byzantini, 2. Teil von Justinus II bis Phocas.</i>	Wien	1975	
	4.	D. R. Sear	<i>Byzantine Coins and their Values</i>	London	1980	
	5.	Различни извори	Македонски нумизматички гласник бр. 1 до бр. 5	Скопје		

Предметна програма од втор циклус на студии						
1.	Наслов на наставниот предмет		Архитектонска камена пластика во Македонија во антиката			
2.	Код		А/112-И/24			
3.	Студиска програма		Археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Институт за историја на уметноста и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет)		Втор			
6.	Академска година/семестар		втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	
8.	Наставник		проф.д-р Антонио Јакимовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот		нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Проучување на архитектонската камена пластика во Македонија во античкиот период.					
11.	Содржина на предметната програма: Проучување на културната и надгробната камена пластика и објекти во Македонија од античкиот период.					
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дискусии, презентации					
13.	Вкупен расположлив фонд на време		150			
14.	Распределба на расположивото време		Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 77 часови			
15.	Форми на наставните активности		15.1	Предавања – теоретска настава	13 часови	
16.	Други форми на активности		16.1	Проектни задачи	30 часови	
			16.2	Самостојни задачи	30 часови	
			16.3	Домашно учење	77 часови	
17.	Начин на оценување					
	17.1	Тестови			70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови	
	17.3	Активност и учество			15 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	В. Лилчиќ	Македонскиот камен за боговите, христијаните и за живот по животот, том 1	Македонска цивилизација	2001
		2.	В. Лилчиќ	Македонскиот камен за боговите, христијаните и за живот по животот, том 2	Македонска цивилизација	2001
	3.	В. Лилчиќ	Ранохристијанска црква	Македонска цивилизација	2003	

	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Соколовска В.	Исар Марвинци и повардарјето во I милениум пред н.е.	Скопје	1986
		2.	Битракова Грозданова В.	Споменици од хеленистичкиот период во СР Македонија	Скопје	1987
		3.	Филипова С	<i>Архитектонска декоративна скулптура во Македонија</i>	Матица Македонска	1997

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка керамика во Македонија			
2.	Код	A1/103-И/24			
3.	Студиска програма	Археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на ументоста и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор			
6.	Академска година/семестар	/втор	7.	Број на ЕКТ С кредит и	5
8.	Наставник	проф. д-р Антонио Јакимовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се стекнат со знаење и продлабочување на способноста за распознавање на одредени типови и форми на керамички садови од раноантичкиот период. Да го запознаат начинот на изработка и начинот на украсување на керамичките наоди, со што ќе можат да ја препознаваат и хронолошки датираат керамиката.				
11.	Содржина на предметната програма: Керамиката е меѓу најкористените материјали во антиката, и најчест наод (речиси 90% од целокупниот движен материјал) при археолошките ископувања. Со запознавањето на начинот на изработка, начинот на украсување и типологијата на керамичките производи, студентот се стекнува со знаење со кое ќе може да ги препознава, типологизира и датира творбите од керамика (вази, садови, теракотни фигурици, светилки, култни предмети). Според тоа ќе може да одреди во кој керамички центар е произведен еден предмет, а со тоа и трговските врски, според одредени претстави да навлезе во верувањата на одредени народи и индивидуи, како и во одредени идеи и сваќања на луѓето во антиката.				
12.	Методи на учење: предавања, семинари, теренски вежби.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	150 часа			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 77 часови			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	13 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часови	
		16.2	Самостојни задачи	30 часови	
		16.3	Домашно учење	77 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови
	17.3	Активност и учество			15 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	редовна посета на наставата					
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик					
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација					
22.	Литература						
	22.1	Задолжителна литература					
		Р. бр.	Автор		Издавач	година	
		1.	Hayes, J.W.,	Handbook of Mediterranean Roman Pottery	London	1972	
		2.	Peacock, D. P. S., ethnoarchaeological	Pottery in the Roman World, an Approach,	New York	1982	
		3.	Anderson Stojanović V.	Stobi, the Hellenistic and Roman Pottery	Princeton	1992	
		4.	Соколовска В.	Исар Марвинци и повардарјето во I милениум пред	Скопје	1986	
		5.	Битракова Грозданова В.	Споменици од хеленистичкиот период во СР Македонија	Скопје	1987	
		3.					
	22.2	Дополнителна литература					
		Р. бр.	А в	Н а	И зд	Г о	

		Т о р	с л о в	ав ач	д и н а
	1.	Јакимовски А.	Антички светилки од Република Македонија	Скопје	2 0 1 2
	2.	Boardman J.,	Athenian Black figureVases,	London	1 9 7 4
	3.	Boardman J.,	Athenian Red FigureVases	London	1 9 7 5

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет		Античка тореутика		
2.	Код		A1/104-И/24		
3.	Студиска програма		Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)		Втор		
6.	Академска година/семестар		втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити
8.	Наставник		проф. д-р Марјан Јованов		
9.	Предуслови за запишување на предметот		Нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување со продлабочени знаења за тореутиката како занает. Запознавање со производствените центри, нивното значење, културните и економските врски кои произлегуваат од размената на металните производи. Стекнување со знаења за металните садови, нивната намена и симболичко значење.				
11.	Содржина на предметната програма: Појавата на тореутиката како значајна економска гранка на крајот од архајскиот период. Првите метални садови, центри на продукција, археолошки наоѓалишта и околности на наоѓање. Најзначајни депоа на метални садови на Балканот. Стилско-ликовна анализа на овој вид материјал и техники на изработка.				
12.	Методи на учење: Интерактивна кабинетска и теренска настава, консултации и вежби.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време		150		
14.	Распределба на расположивото време		Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 77 часови		
15.	Форми на наставните активности		15. 1	Предавања – теоретска настава	13 часови
1 6.	Други форми на активности		16. 1	Проектни задачи	30 часови
			16. 2	Самостојни задачи	30 часови
			16. 3	Домашно учење	77 часови
1 7.	Начин на оценување				
	17. 1	Тестови			70 бодови
	17. 2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови
	17. 3	Активност и учество			15 бодови
1 8.	Критериуми за оценување (бодови /оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација		
2	Литература				
2.	22.	Задолжителна литература			
	1	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	М.Јованов	<i>Античка бронза во Македонија</i>	Скопје 2012
		2.	C.C.Matusch	<i>Classical Bronzes</i>	Ithaca and London 1996
		3.	P.C.Bol	<i>Antike bronzetechnik</i>	Munich 1985
	22.	Дополнителна литература			
	2	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	M.Beard, J. Henderson	<i>Classical Art</i>	Oxford 2001
		2.	Grupa avtori	<i>Sculpture from antiquity to the Middle Ages</i>	Taschen 1991
		3.	Релевантни каталози и стручни текстови		

СРЕДНОВЕКОВНА АРХЕОЛОГИЈА

Предметна програма од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Средновековна фунерарна археологија		
2.	Код	A1/107-3/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	прв	7.	Број на ЕКТС кредити 10
8.	Наставник	Проф. д-р Ирена Теодора Весевска		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат научни и продлабочени сознанија за степенот на истраженост на средновековните некрополи во Р. Македонија, поврзаноста на артефактите со општествениот и социјален статусна нивните носители, вообичаените погребни форми, ритуси и обичаи			
11.	Содржина на предметната програма: Средновековни некрополи во Р. Македонија. Погребни форми, ритуси и обичаи. Материјална култура. Куриозитети.			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студиина случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	300 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 22 часови, проектни и самостојни задачи 132 часови и индивидуална работа 142 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	68 часови

		16.2	Самостојни задачи	68 часови
		16.3	Домашно учење	142 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови		70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и		10 бодови

		усна)				
	17.3	Активност и учество			20 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршениспит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Манева, Елица	Средновековен накит од Македонија	Скопје	1992
		2.	Истата	Крстевци – средновековна некропола	Скопје	2000
		3.	Истата	Средновековна некропола Пепелиште, лок. Трнче – Стреа	Скопје	2000
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.		Археолошка карта на Република Македонија, том 2	МАНУ, Скопје	1996
		2.				

Предметна програма од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Ранохристијанска археологија во Македонија		
2.	Код	A1/108-3/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	прв	7.	Број на ЕКТС кредити 10
8.	Наставник	Проф. д-р Ирена Теодора Весевска		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат научни и продлабочени сознанија за историјатот на истражување на раното христијанство во Р. Македонија, библиските учења, литургијата во раното христијанство, мартирологијата, административната поделба во периодот од 4. до 6. век, доцноантичките провинции на територијата на Р. Македонија, епископските центри, сакралната архитектура, црковниот мобилијар, мозаичната и фреско декорација, како и со подвижните артефакти со христијанско обележје.			
11.	Содржина на предметната програма: Доцноантички провинции на територијата на Р.М. Епископи и епископски центри. Ранохристијански објекти во Скупи, Стоби, Баргала, Лихнид, Хераклеја. Црковен мобилијар.			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студиина случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	300 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 22 часови, проектни и самостојни задачи 132 часови и индивидуална работа 142 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	68 часови
		16.2	Самостојни задачи	68 часови

		16.3	Домашно учење	142 часови	
17	Начин на оценување				
	17.1	Тестови		70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3	Активност и учество		20 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршениспит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски/англиски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
22	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Б. Алексова	Loca Sanctorum Macedoniae, култ на мартирите во Македонија од IV до IX век	Скопје
		2.	В. Лилчиќ	Македонскиот каменза боговите, христијаните и животот по животот, том 2	Скопје
	3.				
	22.2	Дополнителна литература			
Р. бр.		Автор	Наслов	Издавач	

		1.	Л. Мирковиќ	Православна литургиќа, Втор, посебен дел	Охрид	2002
		2.				

Предметна програма од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Византиска археологија		
2.	Код	A1/109-3/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	2017/2018	7.	Број на ЕКТС кредити
				10
8.	Наставник	Проф. д-р Елизабета Димитрова		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се стекнат продлабочени сознанија за културолошкиот контекст на византиската епоха на македонското подрачје во доменот на материјалната култура, духовните хоризонти и севкупното живеење.			
11.	Содржина на предметната програма: Хронолошки, историски и културолошки рамки на византиската епоха. Духовна сфера: обичаи, верувања, религиозен контекст. Материјална сфера: накит, оружје, керамика, применети уметности. Протоколарна сфера: костим, дворски церемонии. Творечка сфера: уметничка продукција – ктитори, архитектонски дострели, ликовно творештво, естетски принципи.			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студиина случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	300 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 22 часови, проектни и самостојни задачи 132 часови и индивидуална работа 142 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	68 часови
		16.2	Самостојни задачи	68 часови

		16.3	Домашн о учење	142 часови
--	--	------	-------------------	------------

17	Начин на оценување				
	17.1	Тестови		70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3	Активност и учество		20 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		нема		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски/англиски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
22	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
1.	Е. Манева	Раносредновековна материјална култура во Македонија, Македонија. Милениумски културно-историски факти	Медиа Принт Македонија, Скопје	2013	
2.	H. C. Evans and W. D. Wixom (Ed.)	The Glory of Byzantium. Art and Culture of the Middle Byzantine Era A.D. 843 – 1261	The Metropolitan Museum of Art, New York	1997	

		3.	S. T. Brooks (Ed)	Byzantium: Faith and Power. Perspectives on Late Byzantine Art and Culture (1261 – 1557)	The Metropolitan Museum of Art, New York	2007
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	M. G. Parani	Reconstructing the Reality of Images.	Brill, Leiden	2003

				Byzantine Material Culture and Religious Iconography (11 th – 15 th Centuries)	Boston	
		2.	W. T. Woodfin	The Embodied Icon: Liturgical Vestments and Sacramental Power in Byzantium	Oxford University Press	2012
		3.	M. Rautman	Daily Life in the Byzantine Empire	ABC-CLEO, Greenwood	2006

Предметна програма од втор циклус на судии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Циркулација на монети низ Средниот Век		
2.	Код	A1/205-И/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	втор	7.	Број на ЕКТС кредити 6
8.	Наставник	Проф. д-р Ирена Теодора Весевска		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Остручување за конкретни методолошки и научни сознанија поврзани за структурата и функционирањето на средновековните монетарни системи и нивното значење за развојот на економијата и политичкиот идентитет; стекнување знаење за идентификација и каталогизирање на средновековните монети; проширување на знаењата за методолошките пристапикон проучувањето и интерпретирањето на наодите на монети			
11.	Содржина на предметната програма: - продукција на пари и монетарни реформи во средновековниот период (309 г. -1395 г.) и нивниот ефект врз локалната економија во Македонија; - структура на монетарните системи и видовите пари кои биле во оптек на територијата на Македонија во средновековието; - анализа на дистрибуцијата и циркулацијата на пари; наодите на монети и нивниот археолошки контекст.			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студинина случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 107 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	13 часови

16	Други форми на активности		16.1	Проектн изадачи	30 часови	
			16.2	Самостојни задачи	30 часови	
			16.3	Домашн о учење	107 часови	
17	Начин на оценување					
	17.1	Тестови			70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3	Активност и учество			20 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршениспит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски/англиски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ph. Grierson	Byzantine Coins	London	1986
		2.	M. Hendy	Byzantine Monetary Economy	London	1985
	3.	F.Lane, R.Muellier	Money and Banking in Medieval Venice	London	1985	
	22.2	Дополнителна литература				
Р. бр.		Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.		Референцијални нумизматички каталози за идентификација на монети.		
		2.				

Предметна програма од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Средновековна сакрална архитектура во Македонија		
2.	Код	А/206-И/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	втор	7.	Број на ЕКТС кредити 5
8.	Наставник	Проф. д-р Елизабета Димитрова		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се стекнат продлабочени сознанија за процесите на развој на архитектонската продукција во средновековна Македонија (IX – XV век), како и за нејзините типолошки, естетски и културолошки особености.			
11.	Содржина на предметната програма: Историски контекст на развојот на средновековното градителство на македонското подрачје. Периодизација, хронологизација и типологизација на архитектонските монументи од медиевалната епоха. Анализа на архитектонските концепти: 1. Период на првиот културен подем (спомениците во Охрид и Преспа), 2. Средновизантиска архитектонска креација (Охрид, скопската област, Струмица, Преспа), 3. Епоха на синтези – XIII – XV век (владетелски, благороднички и свештенички архитектонски заветници).			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студиска случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	150 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 77 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	13 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часови

		16.2	Самостојни задачи	30 часови
		16.3	Домашно учење	77 часови

17	Начин на оценување				
	17.1	Тестови		70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3	Активност и учество		20 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршениспит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски/англиски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
22	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
	1.	С. Коруновски, Е. Димитрова	Византиска Македонија	Просветно дело/Јаса Book, Скопје - Milano	
	2.	Е. Димитрова С. Коруновски С. Грандаковска	Средновековна Македонија. Култураи уметност, Македонија. Милениумски културно-историски факти	Медиа Принт Македонија, Скопје	
				2006	
				2013	

		3.	Е. Димитрова П. Кузман	Охрид sub specie aeternitatis	Дант е, Охри д	2010
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Насло в	Издавач	Година
		1.	A. Wharton	Art of Empire. Painting and Architecture of the Byzantine Periphery	The Pennsylvania State University Press,	1988

					University Park and London	
		2.	S. Korunovski E. Dimitrova	Painting and Architecture in Medieval Macedonia	Kalamus Скопје	2011
		3.	E. Dimitrova G. Velkov	Seven Medieval Churches in Macedonia	Art Institute of Chicago & Makedonida , Skopje	2014

Предметна програма од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Библиска иконографија		
2.	Код	A1/207-И/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	втор	7.	Број на ЕКТС кредити 5
8.	Наставник	Проф. д-р Елизабета Димитрова		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се стекнат продлабочени сознанија за програмскиот и иконографскиот концепт на декоративните аранжмани од ранохристијанската и средновековната епоха во доменот на мозаичните ансамбли, архитектонската пластика, фрескодекорациите и украсната орнаментика на предметите од применетите уметности.			
11.	Содржина на предметната програма: Иконографија – поим, контекст и декоративна функција. Хронолошки развој на базичните иконографски матрици фундирани врз текстуалните сижеа на библиските содржини. Старозаветна иконографија – структурирање на визуелните претстави со примери од медитеранското подрачје и од македонската територија (IV – XV век) во сферите на мозаичната продукција, камената и теракотна пластика. Новозаветна иконографија – конструирање на композиција, група на сцени и програмски циклус со примери од Византија и од македонското подрачје во периодот VI – XV столетие во сферите на фрескоживописот, мермерните и теракотни облоги и предметите од применетите уметности.			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студиина случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 107 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	13 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектн изадачи	30 часови
		16.2	Самостојни задачи	30 часови

		16.3	Домашно учење	107 часови	
17	Начин на оценување				
	17.1	Тестови		70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3	Активност и учество		20 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршениспит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски/англиски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
22	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	Е. Димитрова	Најстарите христијански симболи	Македонска цивилизација, Скопје 1995
		2.	Е. Димитрова	Виничката мистерија: керамичката ризница од доцноантичкото Кале	Музеј Теракота, Винаца 2012
	3.	Е. Димитрова, С. Блажевска, М. Тутковски	Ранохристијанското ѕидно сликарство од Епископската базилика во Стоби	Национална установа Стоби 2012	
	22.2	Дополнителна литература			
Р. бр.		Автор	Наслов	Издавач Година	

		1.	R. M. Jernsen	Understanding Early Christian Art	Routledge, London and New York	2002
		2.	Th. F. Mathews	The Clash of Gods	Princeton	2003

					University Press, Princeton and Oxford	
		3.	H. Maguire	The Icons and Their Bodies in Byzantium	Princeton University Press	1996

Предметна програма од втор циклус на судии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Ранохристијанство		
2.	Код	A1/208-И/24		
3.	Студиска програма	Археологија – насока среден век		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	втор	7.	Број на ЕКТС кредити 5
8.	Наставник	Проф. д-р Ирена Теодора Весевска		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на научни и продлабочени сознанија за периодот на оформувањето и прифаќањето на христијанското учење; развивање вештини за анализа на материјалните артефактиинспирирани од него, како и на специфичната уметничка продукција, врз чија основа се гради средновековната култура			
11.	Содржина на предметната програма: Историски рамки на ранохристијанската епоха во Медитеранската област, извори, литургија, ликовна симболика. Кристо-период. Епоха на триумфална уметност. Архитектонски објекти и црковен мобилијар. Ликовна декорација и применета уметност.			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студиина случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	150 часови		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 13 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 77 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	13 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часови

		16.2	Самостојни задачи	30 часови
		16.3	Домашно учење	77 часови

17	Начин на оценување				
	17.1	Тестови		70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3	Активност и учество		20 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршениспит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски/англиски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
22	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		1.	J. Lowden	Early Christian and Byzantine Art	New York
		2.	R. Krautheimer	Early Christian and Byzantine Architecture	Harmondsworth
	22.2	Дополнителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
		1.	T. Mathews	The Clash of Gods	Princeton
3.					

СЕМИОТИЧКА АРХЕОЛОГИЈА

Предметна програма од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Теорија на археологијата		
2.	Код	A1/110-3/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	Втор		
6.	Академска година/семестар	Прв семестар (задолжителен предмет)	7.	Број на ЕКТС кредити
8.	Наставник	проф. д-р Ирена Теодора Весевска		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување знаења за теориските основи, принципите и методите на археологијата.			
11.	Содржина на предметната програма: Историја и развој на правците и теориската мисла и во археологијата. Задачи на археологијата. Археологијата како егзактна или интерпретативна (спекулативна) наука. Интердисциплинарноста како суштествена особеност на археологијата. Археологијата и другите научни дисциплини: историски, антрополошки, етнолошки, социолошки и филозофски аспекти во археологијата. Археологијата и природните науки. Аспектот на времето во археологијата. Човековата мисла како најдлабок предизвик на археологијата (когнитивна и семиотичка археологија).			
12.	Методи на учење: предавања, интеркативни предавања, студентски проекти, студии на случај, дискусии.			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	300 часа		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 22 часови, проектни и самостојни задачи 132 часови и индивидуална работа 142 часови		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања – теоретска настава	22 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	68 часови

		16.2	Самостојни задачи	68 часови	
		16.3	Домашно учење	142 часови	
17	Начин на оценување				
	17.1	Тестови		70 бодови	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		15 бодови	
	17.3	Активност и учество		15 бодови	
18	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршениспит		редовна посета на наставата и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		самоевалуација		
22	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	К. Ренфру, О. Бан	<i>Археологија: теории, методи и практики</i>	Скопје: Табернакул 2009
		2.	В. Olsen	<i>Od predmeta do teksta (Teorijske perspektive arheoloških istraživanja)</i>	Београд: Geopoetika 2002
	3.	Ј. Ходер	<i>Читајќи го минатото (Тековни пристапи во археолошката интерпретација)</i>	Охрид: MacedoniaPrima 2003	
	22.2	Дополнителна литература			
Р. бр.		Автор	Наслов	Издавач Година	

		1.	М. Џонсон	<i>Археолошка теорија</i>	Београд :Слио	2008
		2.	Т. Даглас Прајс	<i>Принципи на археологијата</i>	Скопје: Нампрес	2009
		3.	Л. С. Клеин	<i>Введение в теоретическую археологию. Кн. 1. Метаархеология</i>	Санкт-Петербург: Бельведер	2004

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Когнитивна археологија			
2.	Код	A1/112-3/24			
3.	Студиска програма	Археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметност и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв семестар		Број на ЕКТС- кредити	10
8.	Наставник	Проф. д-р Никос Чаусидис			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со когнитивната археологија како засебна гранка на археологијата и со најважните автори коишто работат во нејзини рамки. Воведување во сферите и методите на нејзиното дејствување, терминологијата, теориските и практичните аспекти.				
11.	Содржина на предметната програма: Местото на когнитивната археологија како засебна гранка во рамките на археологијата. Појава и развој на оваа гранка и најважни автори заслужни за нејзино конституирање и развој. Дефиниција, назив и цели. Методи и пристапи. Размислувањето на човекот од минатите епохи како најважна цел на когнитивната археологија. Размислувањето и неговите манифестации во материјалната култура, со посебен акцент на разните форми на симболичко однесување (јазик, мит, обред, религија, ликовни дела, архитектура, општествена организација итн.). Интердисциплинарноста како клучен концепт на когнитивната археологија: релации со психологијата, етнологијата, физичката антропологија, социологијата, филозофијата, историјата на уметноста, математиката итн. Дијахрониот пристап во когнитивната археологија.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, визуелни презентации, анализирање на артефакти, археолошки контексти, и други визуелни и ликовни феномени во археологијата.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	300			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања, проектни задачи, самостојни задачи			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	/	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	45	
		16.2.	Самостојни задачи	45	

		16.3.	Домашно учење – задачи	180		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови		70		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		15		
	17.3.	Активност и учество		15		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Нема			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	К. Ренфру, О. Бан	<i>Археологија: теорији, методи и практики</i>	Скопје: Табернакул	2009
		2.	M. Abramiuk	<i>The Foundations of Cognitive Archaeology</i>	Cambridge: The MIT Press	2012
		3.	C. Renfrew, C. Scarre	<i>Cognition and Material Culture: The Archaeology of Symbolic Storage</i>	Cambridge: McDonald Institute	1999
		4.	C. Renfrew, E. Zubrow	<i>The Ancient Mind: Elements of Cognitive Archaeology</i>	Cambridge: Cambridge University Press	1994
	5.	S. Mithen	<i>The Prehistory of the Mind: The Cognitive Origin of Art, Religion and Science</i>	London: Thames & Hudson	1999	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	C. S. Henshilwood, F. D'Errico	<i>Homo Symbolicus: The Dawn of Language, Imagination and Spirituality</i>	Amsterdam: John Benjamin Publishing	2011
		2.	C. Renfrew, I. Morley	<i>Image and Imagination: A Global Prehistory of Figurative Representation</i>	Cambridge: McDonald Institute for Archaeological Research	2007
		3.	D. Lewis-Williams, D. Pearce	<i>Inside the Neolithic Mind: Consciousness, Cosmos and the Realm of the</i>	London: Thames & Hudson	2009
		4.	L. Malafouris C. Renfrew	<i>The Cognitive Life of Things: Recasting Boundaries of Mind</i>	Cambridge: McDonald Institute for Archaeological Research	2010

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Семиотика на археолошките наоди			
2.	Код	A1/112-3/24			
3.	Студиска програма	Археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметност и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв семестар (задолжителен предмет)		Број на ЕКТС- кредити	10
8.	Наставник	Проф. д-р Никос Чаусидис			
9.	Предуслови за запишување на предметот	НемА			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со семиотичките аспекти, елементите на материјалната култура и методите на нивното откривање во рамките на археолошките наоди и археолошките контексти. Оспособување за семиотичка анализа на археолошки наоди.				
11.	Содржина на предметната програма: Homo faber и homo simbolicus - проткаеност и диференцијација меѓу работата и обредот. Утилитараизација на обредот и обредизација на работата т.е. производството. Утилитарната и означувачката (семиотичка / симболичка) функција на елементите на материјалната култура. Одделни категории на археолошки наоди и нивна семиотика: - орудија и опрема за лов, земјоделие, добивање и одржување на огнот; - орудија и опрема за готвење храна, грнчарство и металургија; - оружје и воена опрема; - мебел и покуќнина: маса, столица, кревет, трон; - семиотика на материјали: камен, дрво, кожа, коска, текстил, керамика, метал, стакло, кристали; - статични шупливи артефакти: садови, кошница, торба, ритон, кутија, сандак, печка, гробни објекти; - просторни објекти: пештера, земјанка, куќа, град, гумно, храм, светилиште; - динамични објекти (прото-машини): превозни сретства (тркало, кола, пловни објекти); - предмети за дополнување на телото: облека, накит, тетоважи, инсигнии за телото; - култни предмети: фетиш, жртвеник, идол, култна статуа, култна слика, музички инструменти, култни реквизити и инсигнии. Археолошките наоди во релација со еколошкото опкружување на одредена култура. Археолошките наоди во релација со стопанството т.е. начинот на егзистенција на одредена култура. Социолошки и магиско-религиски значења на археолошките наоди. Методи и концепти во рамките на семиотичката анализа и толкувањето на археолошките наоди. Систем на имунизација.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, визуелни презентации, анализирање на артефакти, археолошки контексти и други визуелни и ликовни феномени.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	300			

14.	Распределба на расположивото време	Предавања, проектни задачи, самостојни задачи, домагно учење				
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	/		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	45		
		16.2.	Самостојни задачи	45		
		16.3.	Домашно учење – задачи	180		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			70	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			15	
	17.3.	Активност и учество			15	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Нема			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	L. Mumford	<i>Mit o mašini - tehnika i razvoj čovjeka, T. 1-2</i>	Zagreb: GZH	1986
		2.	L. Mumford	<i>Grad u Historiji: njegov postanak, njegovo mijenjanje, njegovi izgledi</i>	Zagreb: Naprijed	1988
		3.	M. Elijade	<i>Kovači i alkemičari</i>	Zagreb: GZH	1983
		4.	J. Ходер	<i>Читајќи го минатото (Тековни пристапи во археолошката интерпретација)</i>	Охрид: Macedonia Prima	2003

	5.	И. Маразов	<i>Митологија на златото</i>	Софија: „Христо Ботев“	1999	
	6.	B. Olsen	<i>Od predmeta do teksta (Teorijske perspektive arheoloških istraživanja)</i>	Beograd: Geopoetika	2002.	
	7.	S. Kukoč	<i>Japodi - fragmenta symbolica</i>	Split: Književni krug Split	2009	
	8.	Н. Чаусидис	<i>Обредот како трансмисија меѓу половите нагони и работата, Миф, 12</i>	Софија	2006	
	9.	Н. Чаусидис	<i>Жената како персонификација на просторот за живеење // Македонскиот театар: балкански контекст, 45 – 101.</i>	Скопје: Факултет за драмски уметности	2007	
	10.	Н. Чаусидис	<i>Сукња измеѓу жене и земље - дијахрони преглед семиотике покривања доњег дела женског тела // Традиционална естетска култура: тело и одевање</i>	Ниш	2009	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	П. В. Добров (ред.)	<i>Структурно-семиотические иследования в археологии, Том 1-3</i>	Донецк: ИАУ; ДНУ	2002, 2005, 2006
		2.	Н. Чаусидис	<i>Тапан – дијахронски преглед на митско-симболичкото и обредното значење на тапанот во Македонија // Предавања на XL меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура</i>	Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“	2008
3.	Н. Чаусидис, К. Рахно, Г. Наумов	Пеѓа као жена и мајка у словенској традиционалној култури: семиотика, митологија, обреди, лингвистика, дијахроне компарације //	Београд: Клио	2008		

				<i>Кодови словенских култура, Т. 10 (ватра)</i>		
		4.	Н. Чаусидис, Г. Николов	<i>Црепна и вршник (митоло – семио- тичка анализа), Studia mythologica Slavica, 9</i>	Ljubljana	2006

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Примарна уметност			
2.	Код	A1/209-И/24			
3.	Студиска програма	Археологија Модул: Семиотичка археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година /семестар	Прва година / втор семестар (изборен предмет)	II	Број на ЕКТС-кредити	5
8.	Наставник	проф. д-р Никос Чаусидис			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со примарните форми на ликовните т.е. визуелните уметности, со нивните функции и обележја како и спецификите во однос на останатите категории на ликовна/визуелна уметност.				
11.	Содржина на предметната програма: Теории за појавата на примарните форми на ликовна уметност. Терминологија: „примитивна“, „племенска“ или „примарна“ уметност. Детска уметност: мотиви и функции. Слика и игра. Утилитарноста на примарната уметност. Психолошки аспекти: слика и потсвест, архетипска слика, психоделична слика. Семиотички основи на примарната уметност. Религиски аспекти на примарната уметност: слика и обред, слика и симбол, слика и знак. Примарната уметност меѓу реалистичноста и апстракцијата. Орнамент. Кукла и скулптура. Органските материјали како главен медиум на примарната уметност. Праисториска уметност. „Карпеста уметност“. Преглед на традициската уметност во светот: Северна Америка, Јужносахарска Африка, Сибир, Океанија, Австралија. Народна уметност на европските, медитеранските и азиските популации од 19 и 20 век. Примарната и наивната уметност како дел од современата ликовна уметност.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, визуелни презентации, анализирање на артефакти и други ликовни и визуелни феномени.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	150 часови			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања, проектни и самостојни задачи и домашно учење			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	11	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	00	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	35	

		16.2.	Самостојни задачи	35		
		16.3.	Домашно учење – задачи	69		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови/устен испит		70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		15 бода		
	17.3.	Активност и учество		15 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	L. Adam	Primitivna umetnost	Beograd: Kultura	1963
		2.	F. Boas	Primitive Art	New York: Dover Publicati-ons, INC.	1955
		3.	J - P. Mohen	Prehistoric Art	Paris: Terrail	2002
		Дополнителна литература				
	22.2.	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.		D. W. Penney	Native Arts of North America	Paris: Tettall	1998	

		2.	L. Mayer	Black Africa: Masks, sculpture and jewelry	Paris: Terrail	2012
		3.	P. Brunt	Art in Oceania: A New History	New Haven and London: Yale University Press	2012

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Средновековни пагански религии			
2.	Код	A1/210-И/24			
3.	Студиска програма	Археологија Модул: Семиотичка археологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметност и археологија Филозофски факултет (УКИМ) Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година /семестар	Прва година / втор семестар (изборен предмет)		Број на ЕКТС- кредити	5
8.	Наставник	Проф. д-р Никос Чаусидис			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со паганските религии кои во средниот век егзистирале на подрачјето на Европа и пред сè на Балканскиот Полуостров.				
11.	Содржина на предметната програма: Паганска религија на Словените: Историски извори. Култни објекти. Митологија и пантеон. Траги на религијата, култот и митологијата во ликовниот медиум и во материјалната култура (накит, идоли, графити, и други предмети). Прежитоци во полниот среден век и во фолклорот. Основни факти за другите пагански религии во Европа (Германски етноси, Протобугари, Авари, Хуни, Хазари, Сармати, Балти и Угро - Финци ...). Односот на паганството со ортодоксното христијанство и христијанските ереси.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, визуелни презентации, анализирање на артефакти, археолошки контексти и други визуелни и ликовни феномени.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	150			
14.	Распределба на расположивото време	Предавања, проектни и самостојни задачи, домашно учење			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	11	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	0	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	40	
		16.2.	Самостојни задачи	39	
		16.3.	Домашно учење – задачи	60	

17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови	70			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15			
	17.3.	Активност и учество	15			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Нема			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Н. Чаусидис	<i>Митските слики на Јужните словени</i>	Скопје: Мисла	1994
		2.	Н. Чаусидис	<i>Дуалистички слики</i>	Скопје: Лист	2003
		3.	Б. А. Рыбаков,	<i>Язычество древних Славян</i>	Москва: Наука	1981
		4.	Б. А. Рыбаков,	<i>Язычество древней Руси</i>	Москва: Наука	1987
		5.	С. М. Толстој, Љ. Раденковиќ (ред.)	<i>Словенска митологија</i>	Београд: Zeptr Book World	2001
		6.	И. П. Русанова, Б. А. Тимошук	<i>Языческие святилища древних Славян</i>	Москва: АРХЭ	1994
		7.	Ж. Аладжов	<i>Паметници на прабългарското езичество</i>	София: Св. Климент Охридски; Проф. Марин Дринов	1999
		8.	A. Cermanović, D. Srejšović	<i>Leksikon religija i mitova drevne Evrope</i>	Beograd: Savremena administracija	1992
9.	M. Eljajade	<i>Istorija verovanja i religijskih ideja T. II - III</i>	Beograd: Prosveta	1991		

Дополнителна литература				
Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	G. Dumézil	<i>Gods of the Ancinet Northmen</i>	Verkeley, Los Angeles, London: University of California Press	1973
2.	L. P. Stupecki	<i>Slavonic Pagan Sanctuaries</i>	Warszaw: IAE; PAS	1994
3.	Л. Дончева - Петкова	<i>Митологични изображения от българското средновековие</i>	София: Агато	1996
4.	В. Петрухин	<i>Мифы финно - угров</i>	Москва: Транзиткнига	2003

Предметна програма од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Пајонско-македонска култура на железното време		
2.	Код	A1/213-И/24		
3.	Студиска програма	Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за историја на уметноста и археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)	втор		
6.	Академска година/семестар	втор семестар	7 .	Број на ЕКТС кредити 5
8.	Наставник	проф.д-р Драги Митревски		
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Подетално запознавање со генезата, развитокот и основните карактеристики на материјал-ната и духовна култура на пајонските и македонски племиња во текот на железното време, до раната антика			
11.	Содржина на предметната програма :Генеза и развиток на пајонската култура на железното време. Носечките форми и мани- фестации на материјална и духовна култура на пјонските племиња. Белези на пајонски на- селби и погребувње. Развиток на пајонската керамика, пајонски култни предмети, верува- ња и уметност во текот на железното време. Македонски племиња и нивната материјална и духовна култура на железното време. Пајонско-македонска етнокултурна симбиоза и одно-сот со останатите палеобалкански народи.			
12.	Методи на учење: Предавања, семинари, вежби			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	150		
14.	Распределба на расположивото време	Предавања 11 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 107 часови		
15.	Форми на наставните активности	15. 1	Предавања – теоретска настава	11 часови
1 6.	Други форми на активности	16. 1	Проектни задачи	30 часови
		16. 2	Самостојни задачи	30 часови
		16. 3	Домашно учење	79 часови
1 7.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови		70 бодови
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		15 бодови
	17.3	Активност и учество		15 бодови
1 8.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	редовна посета на наставата и извршу- вањето на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација		

22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Насло в	Издавач	Година
		1.	Митревски Д.	<i>Протоисториски заедници</i>	РЗЗСК- Скопје	1997

Предметна програма од втор циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет		Праисториска фунерена археологија		
2.	Код		A1/214-И/24		
3.	Студиска програма		Археологија		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Институт за Историја на уметноста и Археологија		
5.	Степен (прв, втор, трет)		втор		
6.	Академска година/семестар		втор семестар	7.	Број на ЕКТ С кредити
8.	Наставник		проф. д-р Драги Митревски		
9.	Предуслови за запишување на предметот		нема		
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се добијат научни сознанија за значењето и археолошките културно-антрополошки карактеристики на погребувањето во текот на сите праисториски периоди.				
11.	Содржина на предметната програма: Погребувањето како посебен културен феномен во праисторијата. Археолошкото значење на погребните ритуали форми и обичаи во рамките на поедини праисториски култури на Балканот, со посебен акцент на Македонија . Етно-културните и антрополошки белези на пог-ребувањата во текот на неолитот, енеолитот, бронзеното доба и железното време.				
12.	Методи на учење: Предавања, семинари, теренски вежби				
13.	Вкупен расположлив фонд на време		150		
14.	Распределба на расположивото време		Предавања 11 часови, проектни и самостојни задачи 60 часови и индивидуална работа 109 часови		
15.	Форми на наставните активности		15. 1	Предавања – теоретска настава	11 часови
16.	Други форми на активности		16. 1	Проектни задачи	30 часови
			16. 2	Самостојни задачи	30 часови
			16. 3	Домашно учење	79 часови
17.	Начин на оценување				
17.1	Тестови			70 бодови	
17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			15 бодови	
17.3	Активност и учество			15 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Редовна посета на настава и извршување на тековните обврски		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
22.1	Задолжителна литература				
	Р. бр.	Авт	Насло	Издавач	Година

		ор	в		
	1.	Митревски Д.	<i>Протоисториски заедници во Македонија</i>	РЗЗСК-Скопје	1997
	2.	Kurtz D.C.-Boardman J.	<i>Greek Burial Customs,</i>	London	1971
	3.	Бачваров К.	<i>Неолитни погребни</i>	Софија	2003

			<i>обреди</i>		
	22.2	Дополнителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач
				в	Година
	1.	Група автори	<i>Праисторија Југословенских земаља, кн. 1-5</i>	АНУБХ-Сарајево	1987
	2.	Митревски Д.	<i>Културна историја на Македонија-Праисторија на Македонија</i>	УКН-Скопје	2012
	3.	Група Автори	<i>Неолитски заедници во македонија</i>	Данте - Скопје	2009

Прилог бр. 5

Податоци за наставниците што можат да бидат ментори на магистерски труд на втор циклус на студии на студиската програма Археологија

Табела 1.Преглед на наставници кои можат да бидат ментори на магистерски труд на втор циклус на студии

Реден Бр.	Име и презиме на наставникот	Наставно-научно, наставно или научно звање во кое е избран наставникот	Научна област во која наставникот може да биде ментор на магистерски труд
1.	Драги Митревски	Редовен професор	Праисториска археологија
2.	Марјан Јованов	Редовен професор	Античка Археологија
3.	Антонио Јакимовски	Редовен професор	Античка Археологија
4.	Ирена Теодора Весевска	вонреден професор	Средновековна Археологија
5.	Никос Чаусидис	Редовен професор	Семиотичка Археологија
6.	Елизабета Димитрова	Редовен професор	Средновековна Археологија
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
...			

ПРИЛОЗИ

Прилогбр. 6

Додаток на диплома

Додаток на диплома –

1. Податоци за носителот на дипломата	
1.1. Име	
1.2. Презиме	
1.3. Датум на раѓање, место и држава на раѓање	дд.мм.гггг, место, држава на раѓање
1.4. Матичен број	ембг и бр. на досие xxxx/00
2. Податоци за стекнатата квалификација	
2.1. Датум на издавање	
2.2. Назив на квалификацијата	<ul style="list-style-type: none"> - Магистер по археологија од областа на праисториската археологија - Магистер по археологија од областа на античката археологија - Магистер по археологија од областа на средновековната археологија - Магистер по археологија од областа на семиотичката археологија -
2.3. Име на студиската програма, односно главно студиско подрачје, поле и област на студиите	<p>Студиска програма од втор циклус студии по Археологија</p> <p>Подрачја: 6 Хуманистички науки</p> <p>Полиња: 6. Хуманистички науки</p> <p>Области: 602 – археологија</p> <p>60201 праисториска археологија</p> <p>60202 класична археологија, грчка и римска култура, римска провинциска култура</p> <p>60203 средновековна археологија: преселба на народите</p> <p>60205 епиграфика: грчка и римска, 60206 нумизматика: грчка и римска, 60207 историја на археологијата</p>

2.4. Име и статус на високообразовната/научната установа која ја издава дипломата	Државен универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, јавна високообразовна установа, Филозофски факултет во Скопје Решение за акредитација на Одборот за акредитација бр.Решение за почеток со работа од МОН бр.
2.5. Име и статус на високообразовната/научната установа (доколку е различна) која ја администрира	
2.6. Јазик на наставата	Македонски јазик/Англиски јазик

3. Податоци за степен (циклус) на квалификацијата	
3.1. Вид на квалификацијата (академски/стручни студии)	Академски студии
3.2. Степен (циклус) на квалификацијата	Втор циклус
3.3. Траење на студиската програма: години и ЕКТС кредити	1 година / 2 семестри / 60 кредити
3.4. Услови за запишување на студиската програма	Завршени додипломски студии (VII/1 степен / 4 години) пред воведување на ЕКТС или завршени прв циклус студии (4 години, 8семестри, 240 кредити)

4. Податоци за содржините и постигнатите резултати	
4.1. Начин на студирање (редовни, вонредни)	Редовно студирање
4.2. Барања и резултати на студиската програма	<p>Студентот е оспособен</p> <ul style="list-style-type: none"> - за критичко, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во класични но и во нови или помалку познати средини во интер/мулти-дисциплинарен контекст, поврзани со филозофијата и посебно во областа на поодделните филозофски дисциплини. - за синтетизирање и интегрирање на знаењата, за справување со сложени прашања, за систематско и креативно за солидно толкување и проценување - за оценување и селекција на научни и филозофски теории, методологии, алатки и општи вештини од областа на филозофијата и посебно во областа на поодделните филозофски дисциплини, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа. - за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со нивно рационално поткрепување, јасно и недвосмислено. - за препознавање на личната потреба за понатамошно знаење и способност за независно и самостојно дејствување при стекнувањето нови знаења и вештини во општествени рамки. - за преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување.

4.3. Податоци за студиската програма (насока, модул, оценки, ЕКТС кредити) ¹	Изборна насока _____ Студентот изработил и одбрал магистерски труд на тема: Ментор: проф.д-р				
4.4. Систем на оценување (шема на оценки и критериуми за добивање на оценките)	Тест 1 (18-35 бодови)	до 50 бода	5	(пет)	F
		од 51 до 60 бода	6	(шест)	E
	Тест 2 (18-35 бодови)	од 61 до 70 бода	7	(седум)	D
		од 71 до 80 бода	8	(осум)	C
	Семинарска работа/Проект (до 20 бодови)	од 81 до 90 бода	9	(девет)	B
4.5. Просечна оценка во текот на студиите	Активност и учество (до 15 бодови)	од 91 до 100 бода	10	(десет)	A

¹Додаток на 4.3 е Уверението за положени испити

5. Податоци за користење на квалификацијата	
5.1. Пристап до понатамошни студии	Можност за продолжување на студиите на трет циклус на студии
5.2. Професионален статус (ако е применливо)	не е применливо
6. Дополнителни информации	
6.1. Дополнителни информации за студентот	/
6.2. Дополнителни информации за високообразовната установа	Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски Факултет во Скопје Бул. Гоце Делчев бр.9А
7. Заверка на додатокот на дипломата	
7.1. Датум и место	Скопје, дата на промоција
7.2. Име и потпис	
7.3. Функција на потписникот	Декан Ректор
7.4. Печат	Печат на единицата печат на УКИМ